

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Paul Steegen

tegen

Het Belang van Limburg

Met een mail van 8 juli 2019 dient de heer Paul Steegen een klacht in tegen Het Belang van Limburg. Aanleiding is een artikel van 13 juni 2019 onder de titel *Herverkiezing Bilzen. Bilzenaren nog eens naar de stembus. "Aan je naam kleeft je kleur"*. Redactiemanager Toon van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met een brief van 23 september, waarop Paul Steegen reageert met een mail van 8 oktober 2019.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 7 januari 2020. Paul Steegen woonde de hoorzitting bij, samen met zijn broer Herman Steegen en dorpsheemkundige Ferdy Jans. Voor Het Belang van Limburg waren Toon van den Meijdenberg en journalisten Jan Bex en Miranda Gijzen aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de politiek in Eigenbilzen, een kerkdorp van Bilzen in Limburg, waar de gemeenteraadsverkiezingen moesten worden overgedaan. Volgens het artikel is de oude, vooroorlogse tweespalt in het dorp nog altijd niet helemaal verteerd.

De journalist laat verschillende mensen aan het woord, onder wie dorpsheemkundige Ferdy Jans en Paul Steegen (klager). Bij Steegen, schrijft hij, schiet het gemoed nog vol als er getuigd wordt over de repressie, een gevolg van een oude kloof tussen liberale franskiljons (de Oude Partij) en Vlaamsgezinden (de Nieuwe Partij). De journalist citeert Steegen: "In Eigenbilzen kreeg je een stempel van bij je geboorte mee. Je was of wit of zwart. Of later rood. Dat is nog altijd een beetje het geval. Behalve bij mensen die hier zijn komen wonen, die hier niet zijn opgegroeid. Mijn moeder was wit, mijn vader een zwarte. Dat ging altijd goed. Maar als het over politiek ging, werd er gezwegen. Met Sint-Cecilia ging mijn grootvader naar het feest van Aurora, de harmonie van de Oude Partij. Mijn vader ging naar Recht door Zee, de harmonie van de anderen. (...) Tot lang na de oorlog, tot aan de fusie in 1976, leefde het dorp grotendeels in twee aparte gemeenschappen. Die van Aurora hadden intussen hun eigen winkels net zoals Recht door Zee die had. Van alles was er twee, een van elke kleur: de schilder, de schrijnwerker Naar elkaars feest werd zeker niet gegaan."

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat de krant hem verkeerd geciteerd heeft, waardoor er totaal verkeerde informatie over zijn ouders in de krant staat. Hij noemt de journalist een fantast die leugens schrijft.

De journalist schrijft dingen die klager tijdens het interview absoluut niet gezegd heeft, maar die bij hem en in zijn dorp zeer gevoelig liggen en lasterlijk zijn voor zijn ouders. Hij heeft nooit gezegd dat zijn moeder bij de witten was of in het verzet zat en zijn vader bij de zwarten

of in de collaboratie. Daar is niet over gesproken en het klopt niet. Zijn moeder was niet bij de witten, en haar familie evenmin. Zijn vader stapte in 1941 in de collaboratie, maar ook daarover is niet gesproken tijdens het interview. Zijn moeder was niet politiek geïnteresseerd, zegt klager. Toen ze in 1944 zijn vader kwamen uithalen, wist ze niet wat het verzet was. Het citaat over wit en zwart is te gek om los te lopen en klager weet niet waar de journalist het gehaald heeft.

Dorpsheemkundige Ferdy Jans, die samen met klager het interview gaf, beaamt tijdens de hoorzitting dat klager niet gezegd heeft dat zijn moeder wit en zijn vader een zwarte was. Hij zegt dat er wel zulke gezinnen waren, wat ook klager zich kan voorstellen, maar ook dit is volgens beiden niet aan bod gekomen tijdens het interview. Klager heeft in het interview overigens ook niet gezegd dat zijn vader bij de zwarten was, al klopt dit wel.

Herman Steegen, de broer van klager, beklemtoont tijdens de hoorzitting dat de informatie over zijn ouders in het artikel niet klopt en dat zijn moeder niet bij de witten was. Ook andere mensen kunnen dit niet verteld hebben, omdat het niet waar is. Verschillende mensen hebben klager dan ook gevraagd of hij werkelijk gezegd had wat er in de krant stond.

Klager heeft in het interview wel verteld dat er twee kampen waren in het dorp en dat iedereen van elkaar wist tot welk kamp hij behoorde. Over zijn vader vertelde hij dat die enkele keren per week langs liep bij de smid verderop in de straat, maar dat hij dat niet deed tijdens verkiezingsperiodes omdat de smid een andere gezindheid had en naar het feest van de andere harmonie ging. Maar dat was een aantal jaren na de oorlog, toen ging het niet meer over wit of zwart. In sommige families ging de ene kant naar het feest van de ene fanfare en de andere kant naar dat van de andere, maar dat was niet zo in de familie van klager en het is niet correct om zijn ouders daarbij te betrekken.

Klager heeft op het moment van het interview een boekje met achtergrondinformatie over de geschiedenis van Eigenbilzen gegeven, maar ook daarin is geen sprake van wit of zwart.

Klager neemt aanstoot aan het feit dat de journalist schrijft dat het gemoed hem nog vol schiet als er getuigd wordt over de repressie. Hij vindt dat sensatiezucht en spottend.

Klager heeft gevraagd om de tekst voor publicatie na te lezen, maar de journalist antwoordde dat hij beroepsjournalist is en weet wat hij kan en mag doen.

Nadat klager de krant gecontacteerd had over het artikel, heeft die aangeboden om een lezersbrief te schrijven, maar dat heeft hij geweigerd omdat niet hij maar de krant in de fout gegaan was. De krant moest dan ook een rechtzetting publiceren.

HET BELANG VAN LIMBURG zegt dat het interview paste in een artikelenreeks over de gepolariseerde herverkiezingen in Bilzen. Tijdens zijn voorbereiding leerde de journalist dat Eigenbilzen tot lang na WO II in twee kampen leefde: een Vlaams en een niet-Vlaams. Hij interviewde verschillende mensen, onder wie dorpsheemkundige Ferdy Jans en klager, die uitvoerig en met veel voorbeelden getuigde over de twee kampen. Het gesprek verliep correct en de journalist had niet de indruk dat er bijzondere problemen waren met de getuigenissen.

De journalist stelt formeel dat tijdens het interview gepraat is over beide ouders van klager en blijft erbij dat klager verteld heeft dat zijn vader en moeder uit twee verschillende Eigenbilzense politieke kampen afkomstig waren. Hij heeft er geen belang bij om klager iets

anders te laten zeggen dan wat hij gezegd heeft. Hij begrijpt de gevoeligheid van de kwalificaties wit en zwart, maar in het artikel staat niet dat klager zijn vader een collaborateur was. Er staat wel dat er in Eigenbilzen twee kampen waren, het Vlaams nationalistische en het Belgische, wat omschreven wordt als zwart en wit. In die context heeft klager zijn uitspraken gedaan. De kwalificaties zwart en wit zijn bedoeld in de politieke betekenis van het woord. Ze betekenen, zoals klager bedoelde, dat zijn ouders tot de verschillende kampen behoorden.

De journalist kan zich de precieze bewoordingen niet exact en voor honderd procent herinneren, maar hij schrijft niets als hij niet weet dat het gezegd is. Hij heeft zijn artikel geschreven op basis van zijn notities. Die houdt hij bij als hij denkt dat hij ze nog nodig zal hebben, maar in dit geval vindt hij ze niet terug. Mogelijk heeft hij kort na het interview opgeruimd. Toen hij twee weken na publicatie vernam dat klager zijn ongenoegen geuit had bij de hoofdredacteur, had hij zijn notitieboekje niet meer.

De journalist zegt dat hij klager nog hoort zeggen dat zijn grootvader langs moederszijde naar het feest van de ene fanfare ging en zijn vader naar dat van de andere, en ook dat het een goed huwelijk was tussen zijn ouders maar dat er over politiek niet gepraat werd. Hij heeft dit niet verzonnen en zou het niet geschreven hebben als hij het niet gehoord zou hebben.

Klager beschouwt het als laster en eerroof dat in het artikel staat dat zijn moeder uit een familie kwam die eerder tot het witte kamp behoorde en zijn vader eerder uit het zwarte kamp kwam. Maar dat is geen waardeoordeel en de journalist wilde met die termen niemand beledigen of brandmerken. Het maakt gewoon duidelijk dat er een breuklijn bestond in het dorp. Er waren heel weinig families die niet tot een bepaald kamp behoorden.

Collega-journalist Miranda Gijsen van Het Belang van Limburg was ook aanwezig bij het interview, omdat zij een videoreportage maakte over de verkiezingen. Ze kon niet de hele tijd blijven omdat ze weg moest voor een andere reportage, maar is er twintig minuten tot een half uur bij geweest. Gijsen bevestigt op de hoorzitting dat klager praatte over zijn vader en dat hij op een bepaald moment geëmotioneerd raakte. Hij schetste hoe er twee kampen waren in Eigenbilzen, met twee fanfares, en illustreerde dat met het verhaal dat er een smid naast hen woonde, maar dat zijn vader in verkiezingstijd daar niet langs ging omdat hij tot een ander kamp behoorde. Dit fragment heeft ze gebruikt in haar videoreportage, die nog op de website staat. Over de moeder van klager heeft Gijsen tijdens haar aanwezigheid bij het interview niets gehoord, maar ze zegt dat haar collega het interview deed terwijl zij het opnam, en dat ze tijdens zo'n opname niet alles bewust opslaat wat er gezegd wordt. Het ruwe beeldmateriaal heeft ze niet meer. Ze heeft onvoldoende ruimte op haar laptop om alle rushes op te slaan en bewaart enkel de gepubliceerde montages. Televisiezenders slaan ruwe beelden op, maar kranten die videojournalistiek maken, doen dat nog niet.

Klager raakte tijdens het interview hevig geëmotioneerd toen hij over zijn ouders en hun politieke verhaal sprak. Een journalist mag zulke emoties weergeven. Dat kan even belangrijk zijn als wat er verbaal wordt gezegd en heeft niets te maken met sensatie.

Na het interview heeft klager gevraagd of hij de tekst kon nalezen. De journalist heeft geantwoord dat hij geen journalist geworden is om woorden te verdraaien. Hij reageerde zo omdat er meestal nauwelijks iets gewijzigd wordt en de reactie vaak heel dicht tegen de deadline komt, wat vervelend is. Achteraf gezien heeft hij daar spijt van en had hij het interview met alle plezier willen laten nalezen.

Toen klager na publicatie contact nam met de redactie, is hij meermaals gehoord. De journalist heeft hem opgezocht om een geleend boekje terug te brengen en de redactie heeft hem voorgesteld om een lezersbrief te plaatsen, wat hij geweigerd heeft. Na zijn klacht bij de Raad is ook voorgesteld om het artikel te anonimiseren, maar ook dat heeft klager afgewezen.

BESLISSING

De Raad toetst het journalistieke handelen aan de code. Artikel 3 bepaalt dat een journalist bij de verwerking van vraaggesprekken de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weergeeft. De journalist zegt dat hij zich de precieze bewoordingen niet exact kan herinneren en dat de termen 'zwart' en 'wit' bedoeld zijn in de politieke betekenis van het woord. Het citaat staat evenwel tussen aanhalingstekens, wat een letterlijke uitspraak suggereert. De Raad is van oordeel dat de journalist onvoldoende aannemelijk maakt dat klager het citaat als zodanig en in die bewoordingen heeft uitgesproken.

Klager neemt aanstoot aan de zinsnede dat het gemoed hem nog vol schiet als er getuigd wordt over de repressie. Het is evenwel journalistiek geoorloofd om de emoties van een geïnterviewde weer te geven. De gemoedstoestand van klager tijdens het interview wordt door geen van de betrokkenen betwist en maakt deel uit van de verslaggeving. De Raad is dan ook van oordeel dat de journalist op dit punt niet unfair gehandeld heeft.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat de weergave het interview betreft en ongegrond wat de weergave van de gemoedstoestand van klager betreft.

Brussel, 13 februari 2020